

OVER BURGHSLUIS VAN TOEN

Blz.97

Ik laat nu mijn grootvader Pieter Cornelis Landegent (1884-1947), die op Burghsluis geboren was, maar aan het woord. De vertelling gaat over 't Sluusje van zo'n 80, 90 jaar geleden, zodoende gaan we zeer ver terugkijken. Nu eerst voor de mensen die niet van hier komen en er niets van weten. Als men het hier in westelijk Schouwen (de Westhoek) over 't Sluusje hebben, dan bedoelt men op zijn Hollands gezegd "Burghsluis, de sluis bij Burgh, dat was destijds een kleine uitwateringssluys van de Burghse polder in de oude kreek de Hamer. Dat Sluusje was dan wel te verdelen in 't Oude Sluusje, 't Burghse gedeelte uit 't inlaagje in het Haamsteedse gedeelte en het Nieuwe Sluusje. Dat is het rijtje huizen achter de tegenwoordige kade. Een eigenaardig volkje daar achter de dijk.....De meeste hadden met het varen, het laden en lossen van boten te maken. Maar daar woonden ook een dijkwerker, een sluiswachter, een duiker, een varensgezel, een lichtwachter en een pakhuisknecht. Zelfs tot 1870 was er een herberg, de "Bonne Futte". Later had Marien Schoonaard hier tegen de zeedijk een vlasserijtje, maar die plek is nu onder het zandplateau verdwenen. In de oorlog 1940-1945 is het door de Duitsers afgebroken, evenals vier huizen en de boerderij van Aart van Zuijen. Het water van de Hamer stroomde hier bij laag water tot ver in de jaren zestig vanuit het "Weeltje" door de sluis in zee. Omdat de Burghse polder hoger ligt liep 's winters, als de sluisdeur een week niet open kon, het polderwater over de kade de huizen in. Soms tot vlak bij de kachel en dan was het een chaos in huis, dat begrijpen jullie wel!

Blz.98

Dan over de herberg met die naam "Bonne Futte". Lang geleden was er hier tegen de dijk een Frans schip met zo'n soort naam aan stukken geslagen, Die herberg stond strategisch vlak bij de Oude Kade. Vroeger was er hier eens een kade in een gedeelte inlaag de diepte in gegaan. De haringvissers en de beurtschippers legden hun platbomers toen maar in die verloren kuip, later de "Oude Kade" genoemd. Dat heeft tot 1862 geduurd want toen pas zijn ze de tegenwoordige kade gaan maken, die ze in 1953 weer groter gemaakt hebben. Op het Oude Sluusje waren verscheidene huishoudens Van de Klooster die met de reddingsboot en met het bergen van omhoog gelopen schepen te maken hadden. Ze beloodsten ook grote schepen naar Zierikzee en zij hielpen ook met hun scheepjes ook bij het steenstorten op zinkstukken aan de Schouwse kust. Dat waren op het Oude Sluusje die vier platbomers van de Van de Kloosters met vreemd genoeg Haamsteedse registratienummers, de HS1,2,3 en 4. Kortom, redden, soms roven, op strand juttten en aan de dijk struinen naar aangespoelde spullen, dat deden die Van de Kloosters erg graag! Want er vergingen in die tijd zonder bakens en weersvoorspellingen veel schepen voor de Schouwse kust. Als eigen baas, als particulier zal ik maar zeggen, roeiden ze om wat te verdienen letterlijk en figuurlijk met de riemen die ze hadden. Want iedereen was te arm om te geeuwen! Ze vingden zeehonden voor

Blz.99

dierentuinen, jaarlijks honderden geschoten zeehonden villen en de vellen drogen aan lange lijnen en voor bont verkopen. Voor de voorpoten, die ze klauwtjes noemden, kregen ze nog een premie van een rijksdaalder van de vissersvereniging. Maar voor het hele Sluusje was het uitkoken van zeehondenspek tot traan het ergste. Tegen die stank kon je wel leunen, als je er tenminste niet bewusteloos van raakte! Ze verkochten dat goedje aan de boeren die er hun paardetuigen en garelen mee insmeerden. Maar het meeste ging naar Van Schaik voor zijn zeepfabriek in Holland. Ze namen die meneer wel eens mee, want hij was ook een liefhebber van zeehondenjagen. En niet alleen van zeehonden! Het huisje van zijn kokkel, zijn liefde zal ik maar zeggen, staat nog aan de Ankerweg hier op het dorp! De Kloosters verkochten ook pielstaartolie van de uitgekookte levers van de pielstaartroggen, goed tegen reumatiek en isias, het lendeschoot en tegen alle andere soorten pijntjes. Maar zeiden ze, je kan ook een lapje zeehondenspek op zo'n zere plek leggen! Dan is de pijn ook zo over! Dat alles wisten de Van der Kloosters van het Oude Sluusje zeker. Omdat de helft zo heette hadden ze allemaal een bijnaam evenals de andere mensen die daar woonden. Den ouwen Jaap van der Klooster, meer dan 30 jaar schipper op de reddingsboot, had vier jongens: Kees, de oudste noemden zij "Kluute, naar het twee en een halfcentstuk, omdat zijn vrouw een snoepwinkeltje had. De tweede was Dirk, die noemden ze "Baas Piet", Marien, de derde was "Asjepijn", die volgde zijn vader in 1898 op als schipper op de reddingsboot. Nelis, de jongste, was lichtwachter en die stond bekend als "Den Brik", De broer van de oude Jaap was de oude Dirk, die luisterde naar de bijnaam "Den Witten". Die zijn zoon Marien, heette "Poeste" en de jonge Dirk was "Kootje". De andere buurtjes waren "Pinkof", "Algiers", "De Katte", "Pothof", "Snijbiet", "Den Bok", "Dove Pier" en "Waaibabbe". Grote gezinnen met tien, twaalf kinderen was in de arme tijd algemeen. Ze aten behalve brood en aardappels veel vis, zeekraal, mossels en

Blz.100

"kruukels" (kleine slakjes in een schelp), want dat kostte niets! In 1845 stonden er op het Sluusje elf huizen, maar er woonden wel tachtig mensen in. En nu staan er twee huizen meer, maar 's winters is het uitgestorven. Er wonen nu nog geen achttien mensen! Ik wil geen namen noemen, maar er is er een bij die schopt wel voor tachtig mensen rotzooi!! De

Kloosters zelf zeiden over het algemeen nooit zoveel en werkten ook niet veel. Ze keken maar een beetje naar je. In de ogen van de buurt waren ze traag, eigenwijs en een traag volkje. Maar goed bij zomerdag hebben de Kloosters gaten in de dijk gelegen. Ze waren nog te lui om hun handen uit de zakken te halen als ze tegen de dijk wilden gaan liggen. Ze lieten zichzelf dan gewoon op hun ellebogen vallen. Ze keken naar de lucht, tuurden met verrekijkers over de zee, luisterden naar de berichten van de vuurtoren en hielden in stormnachten een oogje in het zeil of er geen vuurpijlen in de lucht te zien waren. Zo om en nabij 1900 was er op het Ouwe Slusje al een telefoonverbinding met de vuurtoren waar Nelis lichtwachter was. Dat kwam goed uit, want als er een schip omhoog zat wisten ze dat uit de eerste hand. Met levensgevaar hebben drie generaties Kloosters een kleine honderd jaar lang mensen gered en gestrande schepen leeggehaald. Ze moesten toch ergens van leven! In 1845 lag er al een reddingsboot met zogenaamde luchtkamers, een boot die niet kon zinken. Eerst wilden ze zo een boot niet op het Slusje; ze gingen liever met hun eigen schepen want dan waren ze hun eigen baas. Toen in 1862 de nieuwe kade klaar was, werden de Kloosters toch schipper en opstappers. In 1868 is de eerste genoteerde redding geweest van een Engels stoomschip. In 1885 werd Burghsluis tenslotte een officieel reddingsstation. Bij nacht en ontij voerden ze met de "Prinses Wilhelmina" uit.

Blz.101

Tot 1906 ging alles op de zeilen. Wind was er natuurlijk altijd genoeg, maar het vroeg een berg zeemanschap en durf om bij zo een gestrand schip met al die grondzeen, zelf niet "naar de haaien" te gaan. De meest spraakmakende redding is in 1891 geweest met de "Iqueque", een Franse driemaster. Niet minder dan tien Slusjenaren kregen hiervoor een zilveren medaille. Eind november 1897 was het weer raak met een Engels stoomschip op het Noordland. Ze haalden er zeventien mensen af. Het was een zware operatie van twee dagen. Het was teveel voor schipper Marien van Jaap, hij stierf vlak daarna, 69 jaar oud. Een jaar later haalden ze van de "Gustave Grisar" achttien man. Van een Noorse vrachtboot in 1902 elf drenkelingen. En zo kan ik nog wel een poosje doorgaan. Als de reddingsboot bij noodweer naar buiten moest, sprak de burgemeester van Haamstede, Marien Bolle, de bemanning op de kade bemoedigend toe. Bij zo een gelegenheid vroeg Bolle: Waar denken jullie nu het eerst aan bij het uitvaren? Na een tijdje nadenken zei schipper Jaap rustig: wij denken niks burgemeester, want als we zouden gaan denken, dan bleven we thuis! Het is een wonder geweest dat er nooit geen een verdronken is. Wel aan Hoek van Holland, daar is Willem, de 28jarige zoon van Kees van der Klooster, die duiker was bij het bergingsbedrijf Tak, verdronken, samen met bijna de hele bemanning, toen de reddingsboot kapseide. Al met al waren de Kloosters zeehelden, net als Dorus Rijkers in Noord-Holland. Ze hebben wel een karrevracht vol met zilveren en bronzen medailles gehad, om precies te zijn tot 1924 dertig onderscheidingen. en die kreeg je vroeger zo maar niet!

Blz.102

Schipper Marien is in 1920, hij was toen 57, wonderlijk aan de dood ontsnapt toen de benzinemotor in het boothuis uit elkaar klapte. Dat boothuis stond op de Westnol waar nu het Reddingsmonument staat. Boothuis, de reddingsboot en Marien, het hele zaakje ging de lucht in! Alleen oostersterke Marien overleefde het. Hoewel hij nadien met een stok moest lopen, is hij toch nog 94 geworden. Na die ontploffing werd zijn zoon of broer Kees tot 1932 schipper op de nieuwe, uit zichzelf overeind komende reddingsboot met petroliemotor, de "Prinses Juliana". Maar die hebben de Duitsers in 1945 de lucht in laten vliegen, maar nu met dynamiet. Soms was er ook onderling mot en onenigheid. De andere Van de Kloosters, die van de oude Dirk, waren waren soms met hun eigen hoogaars eerder bij een schip in nood dan hun neven met de reddingsboot. En hadden ze de schipbreukelingen er ook al afgehaald. Dat zat niet goed want dan viste de schipper en zijn opstappers achter het net. Dan deden ze wel eens een beetje lelijke dingen onder elkaar. Het was op het Ouwe Slusje, daar vlak achter die lage zeedijk, de gewoonte om bij een buiige zuidwester storm de regenpijpen naar de tras (regenwaterput) los te maken. Immers dat zoute buiswater kan het water in de regenbak bederven. Maar als je dan gemeen wilde zijn tegen je concurrent, dan maakte je zo een regenpijp in het donker weer vast. En dan zaten ze de andere ochtend na zo een stormnacht wel met een brak kommetje thee voor hun neus. Dus als de Kloosters de mensen van een gestrand schip eraf hadden, dan gingen ze als de weerlicht met hun hoogaarzen terug om de lading zoveel mogelijk van boord te halen. Dan stond er ook voor hen geen zee te hoog. Er waren nog veel meer kapers op de kust, uit Ouddorp en Veere. Voor hun eigen of voor de strandvonder, bracht altijd geld op, want een derde was voor de vinder. Maar ze draaiden ook wel eens het een en ander achter de mast. Er werden aangespoelde vaten drank verdonkeremaand! Zoals die Portwijn in 1918, want die verkochten ze stilletjes aan Lauw Verton. Dat schip met Port was voor het Goereese

Blz.103

Gat op een mijn gelopen en naar de kelder gegaan. Alleen al op Goeree zelf hadden ze al 230 vaten, ongeveer tienduizend liter wijn uit zee gehaald. Dat heeft goud opgebracht. Sommigen konden er een nieuw schip van kopen! De Kloosters gingen ook zoeken, want dat er een schip "zat" dat wisten ze zo op het Slusje. De touwen los en de haven uit! En ja hoor voor Westenschouwen visten ze de eerste vaten al op. Kees riep: "gaten boren jongens, want we moeten direct proeven". Er werd uit een mok geproefd en door een draaiende wind zou de terugreis lang duren. Zodoende bleven ze maar proeven van die koppige Portwijn. Toen Kees Klute op een gegeven moment over boord stond te plassen, draaide hij zijn eigen halfom en zei over zijn schouder: Jongens help onthouden dat ik morgen mijn laarzen mee naar Lauw

Verton neme want die zijn lek. Hij had niet meer in de gaten dat hij tegen de wind in in zijn lieslaarzen stond te wateren. Als de steenlossers of de kolenlossers weer een schip leeg hadden dat al aangenomen was of halverwege met het werk waren en het schip toch hoog en droog op de zaete lag, vlogen ze snel over de dijk naar de bakkerij, naar de herberg "De Nieuwe Wereld" van Janus. Daar bij Dirkje namen ze dan gauw een borrel. Daar kregen ze elleboogstoom van bij het opzakken en leegdragen van de lading van de klipper. De kadelopers, de suikerbietentareerders (zij stellen nettogewicht vast van de suikerbietenlading) en ook de schippers kwamen met het afrekenen graag in de gelagkamer aan de toog. Dan zal ik maar zeggen waarom: Dirkje zag er goed uit. Ze had blinkend groene ogen met donkere wimpers en haar zwarte jurk zat van boven bol en strak. Ze was nog jong en opgegroeid op Oost Duiveland, dat kon je goed horen. Ze was trots op zichzelf want ook 's ochtends had ze zichzelf al opgemaakt met haar lange kanten muts en haar gouden krullen. De mannen zeiden: het is een wuuf (vrouw) als een goed opgetuigde hoogaars met volle zeilen. Haar man was meer bakker dan kastelein. Hij zat meestal in de groentetuin of in het achterhuis waar de bakkerij was. Hij stookte daar musters (soort hout) in de oven om zijn vierponders (grote broden van 4 pond) te bakken. Janus bracht brood rond bij zijn klanten in een steekwagen tot het einde van de Meeldijk en tot in Brabers (tot de Plompetoren). In de koude sneeuw winters van 1901, 1902, 1906 en 1918 deed hij dat met een duwslee. Achter in de groentetuin hield Janus kippen, twee geiten en een aantal varkens. Als iemand Janus moest hebben dan riep Dirkje: Ga maar naar hem toe, hij zit bij de varkens, het is die ene met die pet op zijn kop. Janus had ook een beetje een kop als een varken, maar eerlijk gezegd had hij die al jaren. Hij was naar Zuid-Afrika gegaan toen daar goud gevonden was. Ik meen dat het in 1886 was. Bij Dirkje in "De Nieuwe Wereld" was het altijd plezierig, dat wisten ze allemaal. Er hingen drie olielampen met witte kappen. Het ging er soms ruig aan toe, zeker als de loterijvereniging "D'n dolk op tafel" bij elkaar kwam. De leden zaten aan haar tafel vol met inkepingen, want aan het begin van de avond werd door Jan Kloet een dolk rechtovereind in het tafelblad gegooid. Die bleef dan een poosje natrillen. Dat was het teken dat ze van wal konden steken. Moe Dirkje schonk voor haar klanten bier, brandewijn en jenever, op het laatst van de avond ook voor zichzelf. Volgens Marien Plokaer, die stoker op de "Statendam" was, zat er dan genoeg stoom in haar lijf. Op zaterdagavond speelde ze kienspel, een soort bingo. Dirkje kookte voor de liefhebbers mossels, die had ze geruild bij Arnemuidenaars voor eieren. Want die vissers bleven nogal eens in de haven overnachten. Je kon in de herberg ook biljarten. Onder een van die olielampen stond een ouderwets Russisch biljart met zes gaten met zakken er onder. Dijkbaas Willem Heule en varensman Plokaer hadden er al een pet vol met dubbeltjes aan gewaagd. Als rond de klok van elf, dan was het al laat, de meesten al naar huis waren om onder zeil te gaan, dan draaide Dirkje de katoenen

Blz.104

van de olielampen omlaag. Daarna schoof ze gordijntjes van de bedstee, die aan de zijkant van de herberg zat, open. Adriaan was alleen overgebleven. Hij wist, je kon bij Dirkje als het zo uitkwam de klomp passen. Het was zijn thuishaven wel niet, maar afijn, je begrijp me wel. Ze praten samen nog een poosje over de mossels en dat het zo gezellig was geweest. En voordat Adriaan er erg in had lag hij naast haar in de bedstee.... Een enkele keer bracht Adriaan zijn kameraad Cortje mee. Een miezerig klein mannetje, een soort Piggelmee, maar wel gelovig. Cortje, die nooit op een droogje zat dronk ook graag brandewijn met suiker totdat hij er van staroogde. In het donker liepen ze dan samen terug naar Burgh. Maar Cortje kreeg altijd berouw en kermde dan: Ik zal wel nooit in de hemel komen, zo dikwijls zo zat!. Slingerend over de Meeldijk, als een schip dat uit zijn roer gelopen was, jeremiade Cortje: ik kom nooit in de hemel, hoe moet dat nu? Man, zei Adriaan, maak je zelf niet zo druk of we nu wel of niet in de hemel komen, laten we nu eerst maar eens zien dat we op Burgh komen. IK wil nu nog even vertellen hoe Janus, die Zierikzeenaar hier op het Sluusje terecht gekomen was. Zo ik al zei had hij een jaar of twaalf in Afrika gezeten. Omdat in Transvaal goud gevonden was wilden ze er allemaal naar toe om van dat blinkende spul te pakken te krijgen. Het was daar in de tijd van de Grote Trek. Van Paul Kruger, Sarie Marijs en van die boeren met die ossenwagens die tegen de Engelsen moesten vechten. Janus heeft daar als goudzoeker aardig verdiend. Vlak voor het uitbreken van de Transvaalse oorlog kon hij nog met Krugerranden terug naar Holland. Hij kocht hier de bakkerij, de herberg en het winkeltje. Je begrijpt nu waarom de naam "De Nieuwe Wereld" gekozen werd. Na een poosje is hij met de heel wat jongere Dirkje getrouwd. Maar er had in Afrika toch wat opgedaan met zijn gezondheid. Hij moest een paar jaar later in het Diaconesse Ziekenhuis in Rotterdam aan zijn water geopereerd worden. Want dat konden ze op Noordgouwe (het plaatselijke ziekenhuis) niet. Zijn broer Piet die al jaren in Rotterdam woonde had dat geregeld. Piet zelf was helemaal gek van hardfietsen. Hij oefende thuis op een soort fiets op poten. Tegenwoordig zouden ze hometrainer zeggen. In 1904 met de Olympische Spelen in Londen had hij waarachtig een zilveren medaille voor het wielrennen gehad. Over zijn operatie redeneerde Janus later tegen dokter Ferleman op het dorp: Je weet dat ik in Rotterdam, hij wilde geleerde termen gebruiken, aan mijn thermostaat geopereerd ben. Maar van mijn broer Piet heb ik nu, om op krachten te komen, een fiets om in huis te oefenen gekregen, zo'n fiets op poten. Die is met beurtschipper Landegent meegekomen en die staat nu in het geitkot. De aller, allereerste keer dat hier in de herberg dansen geweest is was in mei van 1918. Dat kwam zo. W.G.Boot werd die dag burgemeester van Burgh op de Meeldijk bij Piet Noordhoek hadden de Sluusjenaars een erepoort gebouwd. Het was een groot feest met een optocht en het was ook nog prachtig weer. Voor de muziek voor de dans werd de blinde Jaap Clement op een tandem

uit Noordwelle gehaald. Die speelde daar op het orgel van de kerk moet je weten. Clement speelde op zijn trekharmonica en Kees van Strien op een tamboerijn. Maar Clement kende niet veel deuntjes, wel gezangen uit de kerk. Voor de dansmuziek voor de polka heeft hij toen maar een variatie gemaakt op de gezangen 28, 46 en nog een paar andere. De stemming zat er goed in. Adriaan danste zo vast met Dirkje dat uren later de bleinen van haar corset nog op zijn buik stonden. Maar toen er later op de avond een groepje Serooskerkenaren binnen kwam, werd het vechten. Vooral de Kloosters deelden rake klappen uit met stukken zeehondenvel. Maar de geitedorpers (bijnaam voor inwoners Serooskerke) begonnen

Blz.105

met gekookte poters (kleine aardappels) uit de kookpot te gooien. En op het laatst met glazen. Tijdens het naar buiten werken van de vechtersbazen, die uiteindelijk aan het kortste eindje trokken, liep Janus wat averij op met sneeën in zijn neus. Dirkje zei overstuur

Blz.106

Janus, dat was de laatste keer, nu is het afgelopen, want ik wil niet hebben dat je vandaag of morgen buitenwesten terecht komt. Maar ook 's zomers viel er van alles te beleven op Sluusje. Overdag zaten ze in het oude praathuisje op de havenkade wat tegen ons pakhuis stond, over het water te kijken en tegen elkaar te liegen. 's Avonds na het eten waren de mannen met zijn allen op de dijk, bij de omheining te vinden. Op zo'n avond is het geweest, kort na de eeuwwisseling dat de Sluusjenaren een grote driemaster naar binnen zagen komen. Er was maar weinig wind. Het water was bijna vlak, maar het water kwam op. De zeilen werden kort erop gestreken en de kolossale boot liet nog ver buiten de haveningang zijn ankers vallen. Ze waren direct allemaal naar de haven gevlogen. Sommigen hadden hun verrekijker al gereed. Maar er gebeurde niks aan boord. Daar gaan we naar toe jongens. Vier Kloosters op hun klompen sprongen in een sloep en roeiden om het leven. Vanaf de driemaster werd er wat naar beneden geroepen en nog een keer. Een poosje later zagen ze vanaf de havenkade de sloep terugkeren. Wat is dat voor schip en wat hebben ze bij zich? werd er geroepen. Want ze waren allemaal erg nieuwsgierig de Kloosters. Jaap, Dirk en Marien haalden hun schoenen op. Kees zei: Wij kunnen ze om het leven niet verstaan, maar als je het mij vraagt is het een Engelsman, maar het zit wel goed, want ze hebben wat over flessen geroepen. Flessen in het Engels, dan zal het wel whiskey zijn, dachten ze allemaal, want daar hadden ze geen hekel aan, hier op het Sluusje. Ga Tonus van Lee uit de herberg maar halen, die gaat in de stad op de Hogere School. Een ogenblik later roeiden de Kloosters terug, nu met HBSer Tonus Jonker aan boord. Die had het gauw opgelost. Ja, het waren Engelsen en ze kwamen uit New Castle, maar ze waren een zeegat verkeerd, ze moesten de Westerschelde op om kolen te lossen in Vlissingen, Flushing op z'n Engels. Die flessen whiskey die ze in hun hoofd hadden, werd uiteindelijk maar koude thee.

Blz.107

's Winters kwam Adriaan ook in het Schippershuis van Lee Jonker. Daar kwamen 's zaterdagsochtends boeren en schippers koffiehuis houden. Tegen twaalfen verscheen dan meestal ook de veearts Davidse. Dat was gemakkelijk voor de boeren die zieke beesten hadden. Adriaan en Klaas, die allebei koeien molken, hadden na veel sterke drank het hoogste woord. Zo gauw als meneer Davidse, die op zijn stoomfiets van Renesse gekomen was, de herbergdeur open deed, schreeuwde Adriaan: Davidse..... ik heb een koe met vier ontzettend zere poten hoor. Je moet een maandagochtend direct komen anders kan ik dat beest wel in de stad in de Hem brengen. (in de Hem in Zierikzee waren de slachthuizen). Klaas schetterde tegen Adriaan: Man dat is kroonzweer, dan danst zo'n koe de polka, dat loopt wel los. Ik heb twee koeien met een kwade helder, dat is veel erger. Davidse lachte maar in zichzelf en dacht: wat zijn het toch bijzondere mensen hier op het Sluusje. Zo heb je, en dat moeten jullie ook even horen, schipper Willem Blom die voor 1900 het eerste ijzeren schip op Burghsluis had. Het was in de tijd dat overgeschakeld werd van houten op ijzeren schepen en dat de oudere generatie zei: Toen had je houten schepen met een ijzeren bemanning. Het is nu niets meer, ze hebben nu ijzeren schepen maar met een houten bemanning. Maar goed, kolenschipper Willem Blom wilde nu wel eens zeker weten of zijn nieuwe ijzeren schip, de "Elisabeth", nu werkelijk zo sterk was zoals ze zeiden. Hij voer leeg met volle zeilen en met laag water de haven in. Zijn nieuwe schip klapte tegen de aarden wal in de rand van de zaete. De klinknagels vlogen door het ruim. Het schip liep lekkage en flinke schade op. En de eigenwijze Blom zei: Nu weet ik tenminste dat zo'n ijzeren schip toch niet zo sterk is. Op een keer had zijn zoon Benjamin aan boord aardappelen gekookt en was hij die aan het afgieten. Ze zouden zo gaan eten. Heb jij gebeden vader? Ja hoor. O, dan kun je wel danken ook, want de aardappels zijn net overboord gegaan. Een andere bijzondere Sluusjenaar was mijn ongetrouwde oom Jan, die bij ons inwoonde. Met mijn vader voeren ze met hun houten kofschip "Alle morgen nieuwe zorgen", die naam had oom Jan verzonnen, de beurtvaart op Rotterdam. In 1893 kwam de ijzeren "Cornelia Johanna"erbij. De houten Kof werd later verkocht. Ome Jan bekeek alles van de zonnige kant. Hij geloofde het wel, hij was een lolbroek en kon heel goed tekenen en harmonica spelen. Hij had ook de eerste fiets op het Sluusje en was ook nog opstapper op de reddingsboot. Het zaken doen liet hij maar het liefst aan het thuisfront over. 's Zondags voerde hij naar Rotterdam en ging daar graag aan de wal lol maken. Op een goede dag ontvingen ze op Sluusje een telegram uit Rotterdam met de boodschap: "Schip leeg, geld op, wat doen?", getekend Jan Landegent. Hij zal thuis later de volle laag wel gehad hebben... Op het Oude Sluusje woonde ook varensgezel Nol Fondse, tenminste zijn moeder, want Nol was een oude jonge jongen, die nooit had leren lezen of schrijven en meestal op zee zat. Die bijzondere Nol heeft, en dat was zijn droom, in zijn

verloftijd, eind jaren twintig, een boot gebouwd. Na een berg timmerwerk in de v
van Piet Landegent aan de Suikerdijk, was zijn zes meter lange scheepje klaar. Iedereen had
zijn bouw gevolgd. Er waren Sluusjenaren die maar bedenkelijk naar dat vaartuig gekeken
hadden. Maar goed, tijdens de feestelijke tewaterlating deelde Nol drank en sigaren uit. Heel
Sluusje was op die mooie zaterdagachternamiddag uitgelopen. De schuit met Nol erin zou
vanaf een soortement helling met hoog water in de oude haven gelaten worden. Zijn broer Jan
had op de vraag van Nol of hij stuurman wilde zijn gezegd: Ik ga er in ieder geval niet in. Aan
Nol zelf werd nog gevraagd: Heb jij wel eens meer met zo'n schuit gevaren? Nol zei met veel
bravuur, want hij praatte Hollands: Man ik heb jaren lang op de Oostzee op zo'n schuit
gevaaren, maar die was veel groter natuurlijk. En daar ging de schuit met Nol erin

Blz.108

naar beneden. Maar toen het bootje volop water had begon het vervaarlijk heen en weer te
schommelen. Nol probeerde nog door van links naar rechts te bewegen het vaartuig recht te
krijgen. De Sluusjenaren hielden de adem in. Maar dat hielp niet. Want ineens kapte het
bootje midden in de haven om! En Nol ging natuurlijk kopje onder. Hij zwom zo goed en zo
kwaad het ging, vooral kwaad, naar de kant. Hij keek maar nors en zei alleen maar: Potver...
nou heb ik nog een nat kruis ook. Later is alles met een verzwaarde kiel en een mast met
zeilen toch nog goed gekomen. Nol nam wel altijd als hij ging varen voor de zekerheid zijn
fiets mee aan boord. Nol behoorde op 1 februari 1953, samen met zijn moeder bij de elf
slachtoffers op het Ouwe Sluusje, die verdronken. Hij was nog gewaarschuwd om weg te gaan.
Maar hij had teruggeroepen: het zal zo'n vaart niet lopen. Nu nog even terug naar lang
geleden. Op een zondagvoormiddag in het voorjaar. Toen zaten om 10 uur de meesten van het
Ouwe Sluusje op Burgh in de kerk. De dominee was halverwege in zijn preek over Jona, toen
ineens de kerkdeur open vloog en een opgewonden Sluusjenaar naar binnen riep: Er drijft een
hele grote vis bij de Westbout. Jullie begrijpen het wel, de Sluusjenaren konden het niet meer
houden. Ze liepen, het was een consternatie, gewoon de kerk uit om zo gauw mogelijk op het
Sluusje te komen. Want ze begrepen direct dat er wat te verdienen was. Ze wisten dat het
bijna hoog water was en dat bij afgaand water de buit dan naar buiten zou drijven. Want, zo
bleek later, dat die vis een walvis was van waarachtig 25 meter lang. Met twee boten gingen
ze direct er naar toe. Met de blaezer (??) van Klute en de hoogaars van Den Witten kregen zij
hem bij de hoek van de duinen met touwen en haken te pakken. Ze konden hem zelfs nog met
hoog water bij de Westbout tegen de dijk aanduwen. Van heinde en verre kwamen ze het
wereldwonder bekijken. Maar dan moest je eerst over de hoogaars van Dirk heen, anders zag
je niks. Daar rekenden de

Blz.109

Kloosters een dubbeltje voor, maar dan mocht je ook over de vis heen lopen. Na een paar
weken ging dat beest ontaard stinken natuurlijk. Hij is toen naar Veere gesleept en uitgebeend.
In een museum in Groningen is het geraamte van die blauwe vinvis nog te bekijken. Maar de
Kloosters van het Sluusje hadden er toch een aardige cent aan over gehouden. En dat ze
zomaar plotseling uit de kerk gelopen waren heeft de dominee ze achteraf maar vergeven. In
de zomers van 1909 en 1910 was er met de beton in zinkwerken op het Sluusje een kolossale
drukke van mensen en materiaal. Vanuit de oude haven zijn door de aannemer Van der Valk uit
Zierikzee 162 betonnen zinkstukken voor Koudekerke en voor het Sluusje afgezonken. Dat
was een lap van bijna dertien gemeten (1 gemet is ca.4500m²) De zware betonplaten werden
met veel mankracht in de oude haven gemaakt en bij laag water gereed gelegd en met het
volgende tij aan twee grote pontons, de Valk I en de Valk II vastgemaakt en met het volgende
hoogwater naar de afzinkplekken gevaren. Veel Sluusjenaren schudden met hun hoofd want
het was een zeer duur zaakje. Maar voor die Zierikzeenaar natuurlijk een heel goed zaakje.
Ze zeiden: Door het zinken van beton is Van der Valk gaan drijven. De ingenieur van het
Waterschap, jonkheer De Muralt, had de betonzinkwerken verzonnen om de stroom te breken
en dijkvallen tegen te gaan. Het was iets nieuws en zeer bijzonder want van overal kwamen ze
kijken. Het waren gouden tijden voor het Sluusje, zeker voor de twee herbergen. Dat het later
nog veel drukker zou worden en dat er veel zou veranderen, vooral na de ramp van 1953, wist
toen nog geen mens. Gelukkig maar!